

ANGLIYANING TARIXIY VA MADANIY YODGORLIKLARINI O'RGANISH BO'YICHA DARS DAN TASHQARI MASHG'ULOTLAR MAZMUNI

Gavkhar Nazarkulovna Pirmanova

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent NavDPI

Annotatsiya: Ushbu maqolada Angliya tarixiy yodgorliklarining ingliz tilini o'rganish jarayonida o'smirlarda ijodkorlikni rivojlantirishga ta'siri o'rganiladi. Ushbu mavzu bo'yicha mavjud adabiyotlarni tahlil qilish, ta'lim jarayonida madaniy merosdan foydalanishning turli yondashuvlari ko'rib chiqildi. Ingliz tilini o'rganishda o'smirlarda ijodkorlikni rivojlantirish uchun manba sifatida tarixiy yodgorliklardan foydalanish muhimligi to'g'risida xulosa chiqariladi.

Kalit so'zlar: tarixiy yodgorliklar, ijodkorlik, ingliz tilini o'rganish, o'smirlar, madaniy meros.

O'smirlar uchun mo'ljallangan dastur - "Angliya tarixiy va madaniy yodgorliklarining bilimdonlari" - bu sinflarning tarkibiy-asosli asosidir. Dasturda o'smirlar tarixiy va madaniy merosni intellektual va ijodiy bilishga, tarixiy va madaniy meros to'g'risidagi bilimlarni oshirish uchun intellektual va ijodiy faoliyatni rivojlantirishga qaratilgan.

Dasturning maqsadi aniqlanadi, vazifalar belgilanadi, unga talablar ishlab chiqiladi, bu ayniqsa dasturda hisobga olinishi, o'smorlarga qo'yiladigan talablar, tarixiy va madaniy yodgorliklarni tanlash.

Maktabdan tashqari mashg'ulotlar dasturi - "Angliya tarixiy va madaniy yodgorliklari bilimdoni"

O'rta maktablardagi katta yoshdagi o'quvchilar uchun

Maqsad: tarixiy va madaniy merosni o'rganish intellektual va ijodiy bilish jarayonida; olingan bilimlarni bilim va ma'rifiy faoliyatda amalga oshirish (zarur intellektual, ijodiy va kommunikativ darajalarda).

Vazifalar:

1. O'smirlarga motivatsion va o'rnatish ta'siri.
2. O'smirlarga dunyoga tanilgan tarixiy va madaniy yodgorliklar haqida zarur bo'lgan tarixiy va madaniy ma'lumotlar.
3. Angliyaning ushbu milliy xazinasini chuqur o'rganishga olib keladigan kognitiv intellektual va ijodiy qobiliyatlar haqida tarixiy va madaniy bilimlarni olish jarayonida o'smirlarni faollashtirish.
4. Katta yoshdagi o'smirlarni olgan bilim va ko'nikmalarini intellektual va ijodiy "mahsulotlar" ga aks ettirishga tayyorlash va intellektual va ijodiy faoliyat - bilim va ma'rifiy faoliyatga tatbiq etish.
5. Ta'limiy-ma'rifiy muloqotlar va chiqishlarda tarixiy va madaniy yodgorliklarni biluvchilarning intellektual va ijodiy faolligini rivojlantirish.
6. Katta yoshli o'smirlarga tarixiy va madaniy yodgorliklar to'g'risidagi bilimlarning o'rni, ularning intellektual va ijodiy rivojlanishi hamda boshqalarga topshirish tajribasi - shaxsning intellektual va ijodiy salohiyatini rivojlantirishda, qadimgi ingliz madaniyatini chuqur bilishda, ingliz tilini o'rganishga ijobiy ta'sir ko'rsatishi. tili qiziqarli, bilimdon, favqulodda, yuksak intellektual, ijodiy yigitning xususiyatlarini egallashda.

Dastur uchun aniq talablar belgilanadi: uni hisobga olish kerak davlat standartlari; Ingliz tilidagi dasturiy materiallar o'smirning o'ziga xos xususiyatlari va xususiyatlari, uning psixologik xususiyatlari; xususiyatlari va imkoniyatlari; motivatsion omil; talabalarni zarur lug'at va kontseptual fond bilan ta'minlash; o'smirlarni intellektual va ijodiy rivojlanishga, intellektual va ijodiy kognitiv va ma'rifiy faoliyatga yo'naltirish; o'smirlarga dunyoga aylangan tarixiy va madaniy yodgorliklar haqida chuqurroq bilimlarni tarixiy va xronologik ketma-ketlikda etkazish imkoniyati; o'smirlarga nafaqat tarixiy va madaniy yodgorliklar haqida umumiy tasavvur berish, balki individual qadimiy tarixiy binolar: sirli Stonehenge; London minorasining tarixiy markazi; soborlar, maqbaralar, saroylar, qasrlar va hk.; tarixi, asosi, arxitektura yodgorliklarining qurilishi, maqsadi va funkcionalligi, badiiy va estetik ko'rinishi, ularning Angliya tarixi, madaniyatidagi, jahon merosidagi o'rni, ahamiyati; o'smirlarning turli shakllar, shakllar va janrlarda intellektual va ijodiy faoliyatga qobiliyati; uni takomillashtirish - kommunikativ faoliyatda intellektual va ijodiy; o'smirlarning tarixiy va madaniy yodgorliklar to'g'risidagi bilimlarini bilish, intellektual va ijodiy rag'batlantirish va ijtimoiylashtirish uchun sharoitlar; o'smirlarning tarixiy va madaniy yodgorliklari to'g'risidagi bilimlarini amaliy jihatlarini mustahkamlash uchun bilim va ma'rifiy faoliyatda - idrok etish - o'rganish - tahlil qilish - umumlashtirish - aks ettirish; ko'paytirish; bilimlarni boshqalarga berish); o'smirlarning madaniy, intellektual, ijodiy va ijtimoiy-kommunikativ rivojlanishiga o'zini-o'zi hurmat qilish. O'smirlarga qo'yiladigan talablar: sinflarga hissiy-ijobiy, shaxsan ahamiyatli munosabat, intellektual va ijodiy rivojlanish istiqbollariga "qarash"; dunyoga mashhur tarixiy va madaniy yodgorliklarni bilish: vizual ravishda ularning tarixi, funktsional va madaniy maqsadi, hozirgi holati, tarixiy va madaniy yodgorliklarning badiiy va estetik ko'rinishi; intellektual va ijodiy faoliyat natijasida olingan yodgorliklar haqida qiziqarli ma'lumotlar - sinfda, mustaqil ravishda, turli aloqa darajalarida, shu jumladan jamoat (o'quv-kognitiv) - intellektual va ijodiy kognitiv-ma'rifiy faoliyatda; tarixiy va madaniy meros haqidagi bilimlarni doimiy ravishda takomillashtirish, intellektual va ijodiy bilim va faollik potentsialini oshirish, intellektual va ijodiy faoliyatni faollashtirish. Shunday qilib, tarixiy va madaniy yodgorliklarni o'rganish uchun tarkibiy-asosli asos quyidagilarni o'z ichiga oladi: motivatsion omil tashkiliy va murojaat qilish nuqtasi lug'at-kontseptual ishning shaxsiy ahamiyati va hayot istiqbollarini ochib berish tarixiy va madaniy yodgorliklar to'g'risida tarixiy va madaniy bilimlar tarixiy va madaniy yodgorliklarni idrok etish, ularning badiiy va estetik bilimi va xususiyatlari intellektual va ijodiy ish tarixiy va madaniy yodgorliklar, intellektual va ijodiy aks ettirish va bilim qobiliyatlari to'g'risida bilimlarni takomillashtirish intellektual va ijodiy "mahsulotlarni" ijtimoiylashtirish.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR

1. Kramsch, C. (2013). Culture in foreign language teaching. *Iranian Journal of Language Teaching Research*, 1(1), 57-78.
2. Byram, M. (2008). From foreign language education to education for intercultural citizenship: Essays and reflections. *Multilingual Matters*.
3. Liddicoat, A. J., & Scarino, A. (2013). *Intercultural language teaching and learning*. John Wiley & Sons.
4. Dörnyei, Z., & Csizér, K. (1998). Ten commandments for motivating language learners: Results of an empirical study. *Language teaching research*, 2(3), 203-229.
5. Gilmore, A. (2007). Authentic materials and authenticity in foreign language learning. *Language teaching*, 40(2), 97-118.
6. Henson, D. (2008). The heritage sector and education. In *Heritage and Education* (pp. 49-62). Routledge.

7. Beckett, G. H. (2002). Teacher and student evaluations of project-based instruction. *TESL Canada journal*, 52-66.
8. Cheng, H. F., & Dörnyei, Z. (2007). The use of motivational strategies in language instruction: The case of EFL teaching in Taiwan. *Innovation in Language Learning and Teaching*, 1(1), 153-174.